

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות

ממורינו דאש

הישיבה שליט"א

ק"ה
שנה ג'

פרשת דברים
תשפ"ה

ליל שישי פרשת
דברים תשפ"ב

דברים שנאמרו אחרי
לימוד הדף גמרא

שו"ת אחרי שיעור ליל שישי
מטות מסעי תשפ"ה

לשמיעת השיעורים

קול ברסלב: 1212-444-9191

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: ushiseb@gmail.com

ליל שישי פרשת דברים תשפ"ב

רב לך שבת – בעמק הבכא

השבוע שבת חזון, ערב תשעה באב, ושבת זו היא שבת גדולה מאוד, אנשים עושים טעות וחושבים שבשבוע זה השבת מפחידה, ערב תשעה באב, שבת חזון, והצדיקים מגלים לנו שזו שבת גבוהה מאוד, צדיקים אמרו 'רב לך שבת בעמק הבכא', רב לך שבת, כשמגיע יום השבת והיא בימי עמק הבכא היא שבת גדולה מאוד, הקב"ה גירש אותנו מביתו ומארצו, אבל הוא הגיע איתנו, בכל צרתם לו צר, הקב"ה נמצא איתנו בכל מקום, ובוכה איתנו יחד, וכל זה בשאר ימות השבוע, אבל כשמגיע שבת, הכל נעצר, אין שום בכי ושום סימני אבילות, מיד במוצאי שבת אסור לאכול ואסור לשתות וכולם מתאבלים, אני לא מדבר כעת על אנשים חולים, אבל בן אדם בריא האוכל בתשעה באב כתוב דברים נוראים, כל מי שאינו מתאבל על ירושלים אינו זוכה ורואה בשמחתה, הוא לא יראה את בנין בית המקדש, מה הכוונה הוא 'לא מתאבל', הוא אוכל ושותה בתשעה באב, הוא מתרחץ בתשעה באב, הוא רוקד ושר, הוא לא שומר על ההלכות, ורק המתאבל זוכה ורואה בשמחתה, הוא מקיים את ההלכות כדברי חכמים, מתענה וחולץ נעליו וכו', אבל כל עוד שלא יצאה השבת, כולם לבושים בכגדי שבת, ואסור לעשות שום סימן אבילות, יש מקומות שכן נוהגים בשבת חזון לשיר שירי אבילות, אבל אנחנו נוהגים כדברי הצדיקים שאסור

לעשות שום אבילות בפרהסיא בשבת, אוכלים בשר ושותים יין, כפי שכתוב בשולחן ערוך שכיום זה עושים 'סעודת שלמה בשעתו', ומותר להתרחץ לכבוד שבת, ושרים זמירות בשבת, וכאן רואים קדושת שבת, שמי שרוצה להתאבל על החורבן, אומרים לו, תשמור שבת, בזה אתה בונה את בית המקדש.

חשיבות זמירות שבת

אברכים שהתחתנו צריכים לזכור את דברי רבינו, שזמירות שבת היא יסוד היסודות של היהדות, רבינו לא אמר סתם מילים, מה שרבינו אמר, זה נכון לנצח נצחים, זכינו ומוהרא"ש לימד אותנו איך להתנהג בצורה פרקטית לעובדא ולמעשה, כי משמע מתלמידי רבינו שרבינו היה שר 'אזמר בשבחין', מיד אחרי נטילת ידיים ואכילת כזית חלה, וכך נוהגים בברסלב, אבל מוהרא"ש הגיע ואמר לנו, תאכלו קודם את הדגים ואחרי זה תשירו, מוהרא"ש נותן לנו לאכול רגוע, חלה עם דגים, ומי שמהדר אוכל חלת מחמצת... אבל אחרי זה לכל הפחות נשיר זמירות שבת, נשיר אזמר בשבחין, השיר של רבינו, זמירות שבת היא היהדות, הילדים רואים שהאבא שר זמירות שבת, רואים איך האבא מתרפק כשהוא שר 'רבון כל העולמים', הוא שופך את הלב להשי"ת, מודה להקב"ה על כל מה שעשה איתו, 'על כל החסד אשר עשית עמדי', ועל כל החסד שיעשה בשבוע הבא, מוהרא"ש מביא בזמירות

השולחן, שלא יהפך כל השולחן לבסיס לנרות שבת וכל השולחן יהיה מוקצה, תעשה הכל שהילדים שלך יאהבו את יום השבת, ויחכו כל השבוע ליום הזה, כי במשך ימי השבוע אין להורים הרבה זמן לילדים, בשבת ההורים יכולים להקשיב להם ולספר להם.

לנוח בערב שבת

ואם נשפך משהו בשולחן, או התהפך משהו, אל תכעס, ותבקש על זה לפני שבת, רבש"ע תעזור לי שלא אכעס אם יקרה משהו בשולחן שבת, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ז 'צריך להיזהר מאוד להיות שמח וטוב לב בשבת, כי מעלת וקדושת שבת גדולה היא ויקרה מאוד וכו', ועל ידי זה יהיה יראה בשלימות', רק על ידי שמחה יש יראת שמים, ומי שאינו בשמחה כל היראה היא רק לחץ ועצבים ואין לזה שום חשיבות. ומי שיש לו שכל הולך לנוח קצת בערב שבת, ומי שרואה שאין לו זמן לזה, יבקש גם על זה, שיזכה לנוח בערב שבת, שיהיה לו כח וסבלנות בליל שבת, הכל נראה אחרת אם נחים קצת, יש יום שישי כזה ארוך, אין מה לעשות בזמן כזה ארוך, גם אם לא נרדמים מספיק ששוכבים קצת, כך אמר רבינו שבן אדם ששוכב עם עיניים עצומות זה כמו לישון.

חשיבות שיר השירים

אחרי זה הולכים למקווה, ובאים לבית המדרש, אשרי הזוכה לומר שיר השירים, כל הסגולות וכל הרפואות טמונים בשיר השירים, פעם הגיע יהודי לרבינו וביקש רפואה לאחד מבני ביתו, אמר לו רבינו תקום בכל בוקר מוקדם ותגיד שיר השירים, כי כל הרפואות

שר' נתן היה אומר תפילה זו עם הרבה דמעות, וכך ראינו אצל הדור הקודם שהיו שופכים את הלב.

המלאכים בליל שבת

בעולם יודעים שמגיעים בליל שבת שני מלאכים, כדברי הגמרא בשבת, אבל מוהר"ש מביא שכל המלאכים שנוצרו מכל המצוות במשך כל השבוע כולם באים, המלאכים של התפילין והציצית של כל יום ויום, של כל ברכה וברכה וכל מצוה ומצוה, בליל שבת מגיעים עם האדם מחנות של מלאכים, ורוצים לראות את עריכת שולחנו של האדם, ואם האדם מגיע הביתה ורואה שמשוה לא מוכן כרצונו והוא כועס וצועק, מיד נעמד המלאך הרע ואומר יהי רצון שכך יהיה בשבוע הבא, הבעל לא יכול לתרץ ולהגיד 'אשתי לא הספיקה להכין', אם היא לא הכינה, תכין אתה, אם היא שיחקה כל יום שישי עם הטלפון, היא למדה את זה ממך, גם לך יש טלפון, תתפלל להקב"ה שלא יהיה לך טלפון ולא לאשתך ולא לילדים שלך, אבל אם היא לא הכינה את השולחן, תכין אתה, כמה זמן זה כבר לוקח, מסדרים את השולחן ומניחים מפה לבנה, חסידי ברסלב כבר עושים את זה ביום חמישי, מוהר"ש היה אומר בשיעורים שמהרגע שהיהודי מניח את המפה של שבת על השולחן, נהיה שבת למעלה אצל הוריו בשמים, ובשמים מוציאים את כולם מהגיהנום בשבת ומכניסים אותם לגן עדן, וזה קורה ברגע שהבן שלהם הניח את המפה על השולחן, אתה סוגר בזה את הגיהנום להורים שלך, ואתה גם סוגר את הגיהנום לעצמך ולילדים שלך, אל תחכה שמישהו יכין את השולחן, תכין אתה, ולפני שאתה יוצא לבית מדרש בערב שבת, תניח את החלות על

נמצאים שם, ואנחנו נאמר שיר השירים לכל הפחות בערב שבת, כשהייתי ילד, עוד לפני הדלקת הנרות, אבא שלי כבר ישב איתנו בשולחן ואמרנו שיר השירים, ואחרי הדלקת הנרות הלכנו לבית כנסת, ולימדו אותי שצריך לנשק את יד האמא, כפי שעשה האריז"ל, אבל היה כמה פעמים שלא הספקתי להגיד שיר השירים לפני הדלקת הנרות, ואצל מוהרא"ש ראיתי דבר מעניין, אחרי שכולם עברו להגיד גוט שבת בליל שבת אחרי התפילה, מוהרא"ש ניגש לסטנדר שלו והתחיל להגיד שיר השירים עם געגועים עזים, כשאני נזכר מזה, אני מרגיש שבא לי לבכות, זה פתח את הלב אל השי"ת, חז"ל אומרים שר' עקיבא אמר שיר השירים עם בכיות ודמעות, וזה היה חידוש בשבילי, ולימוד בשבילי מה לעשות אם לא הספקתי להגיד שיר השירים לפני מנחה.

העצה של רבינו – לחפש נקודות טובות

ר' נתן אמר לבנותיו, כשאתן מדליקות נרות שבת, תבקשו מהקב"ה: רבש"ע כמו שהדלקתי כעת נרות והארתי את הבית, כן תאיר לבנות ישראל עם העצות של רבינו, לרבינו יש עצות נפלאות לכל אחד, עצה לדבר עם השי"ת, ועצה לחפש נקודות טובות, במקום לראות כל דבר רע, צריך לחפש נקודות טובות, בפרט הדבר נוגע למלמדים, יש ילד שקשה לו, ותמיד הוא מקבל ביקורת שלילית, תמיד צועקים עליו, ואשרי המלמד שיכול למצוא אצלו נקודות טובות, ולעשות עסק גדול מהדברים הטובים שלו, ולדבר על זה שוב ושוב, לבנות לו נפש בריאה, להדגיש כמה הוא נזהר לנשק את המזוזה, וליטול ידיים לפני האוכל, ולברך ברכת המזון, וכך מדברים על הדברים הטובים שלו, וכשמדברים טוב נהיה טוב, וכשמדברים רע נהיה רע, וזה מאוד חשוב לכל אבא עם ילדיו, וזה גם חשוב לכל אחד עם עצמו, לחפש רק את הטוב, הפרחים הכי יפים נמצאים בין הקוצים, כשושנה בין החוחים, צריך למצוא את השושנה, ולא להביט על זה שיש מסביב כל כך הרבה קוצים וחוחים, כעת מוצאים עוד שושנה ועוד שושנה עוד פרח יפה ופרח יפה.

וכשמגיעים הביתה מקבלים את המלאכים ושרים להם, ומקבלים מהם ברכות, ראיתי אצל מוהרא"ש דבר

להתפלל ולרצות את הדברים הטובים

ומי שלא זוכה להגיד שיר השירים, רבינו נותן לו עצה, תבקש על זה, ותרצה את זה, כשיהודי שומע דרשה ורואה שהוא מאוד רחוק מהדיבורים שמדברים, או שקורא מכתב ורואה שהוא מאוד רחוק ממה שכתוב שם, אצל רבינו יש לו עצה, הוא יכול להתפלל על זה, הוא יכול לרצות ולכסוף לזה, התפילה והרצונות יביאו אותו לזה, רבינו אומר שאם עושים תפילות מתורות, יש לזה רעש גדול בשמים, יהודי ששומע תורה מצדיק ועושה על זה תפילה יש לזה שעשועים גדולים שעולים למקום גבוה בשמים [ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ה], אבל זה בטוח שלא יכול להיות שהאברך יברח מהבית בזמן הדלקת הנרות, כי ברגע שהיא בירכה על הנרות היא לא יכולה יותר לטלטל

תבקש סליחה, וכמובן צריך מאוד להיזהר לא להגיע לזה, אסור לפגוע באשה, אסור להכאיב לה, אסור להגיד מילים רעות, כשהבעל פוגע אני לא יכול לדבר איתו, אני מנסה לשאול אותו מה תעשה אם היא תברח אחרי שאתה מדבר ככה, בדרך כלל הוא יענה לי שהיא תלך, מי צריך אותה, אבל כשהיא הולכת ועוברים כמה ימים הוא כבר רץ לבקש עזרה, מה אפשר לעשות שהיא תחזור, ואז היא לא מוכנה לשמוע מזה, כי היא לה כל כך מר לידו, הוא פגע בה, והוא יושב בדד וגלמוד ומתחרט על הכל, כשכבר מאוחר מדי.

לא להקשיב לעצות של חברים רעים

וכל זה הגיע מהחבר החכם שהוא מצא, שאמר לו, האם בגלל שהיא ביקשה שתלך הביתה אתה צריך ללכת הביתה, אתה צריך להישאר איתנו כאן לבלות, החבר הזה לא יעזור לך כשתהיה לבד, אם אשתך מבקשת עזרה, כי היא נקרעת בערב כשצריך להשכיב את הילדים, פשוט תלך הביתה לעזור לה, אין בזה בכלל ספיקות ושאלות, תלך הביתה לעזור, ואם זה לא נעים לך ללכת הביתה, תבקש מהקב"ה שזה יהיה לך נעים, ואל תקשיב לחבר שלך שאומר לך, תתגרש ממנה תיפטר מהטלפונים שלה, אני אומר לך שכל החברים האלו לא יסתכלו עליך כשתהיה גרוש, הוא יכול קצת לדבר איתך בבית מדרש, ואולי יכניס אותך לסעודה אצלו בבית פעם בכמה שבועות, אבל אתה תהיה בודד, אני מתחנן אליכם תלמידי היקרים, תרחמו על הנשים, גם אם היא לא עושה כלום, תודה להקב"ה שאתה נשוי, ואם נודע לך אחרי החתונה שהיא לא מוכשרת והיא לא יכולה לעשות כלום, יש לך שתי אופציות, אתה יכול לפגוע

מעניין בעת שירת שלום עליכם, מי שהסתכל היה שם לב לזה, כשהיה אומר ברכוני לשלום, הוא היה מכופף את הראש שהמלאכים יברכו אותו, אותו דבר היה בברכת כהנים, מוהרא"ש היה עומד כפוף ואומר לאט לאט כל מילה של תפילת 'רבנו של עולם', לקבל את הברכה מהקב"ה שנמצא ליד הכהנים, ואני אברכם.

להכניס את השבת מתוך שלום בית

בשבת חייב שיהיה 'שלום בית' בבית היהודי, והס"מ עושה הכל שזה לא יקרה, בכל יום שישי הוא מכניס בבית איזה לחץ על משהו, למה לא עשית את זה ולמה לא עשית את זה, מה כבר צריך לעשות ביום שישי, יום ארוך מאוד, וגם אם לא הכינו כלום, אפשר לעשות סעודה יפה מאוד עם חבילת מצות וקופסת סרדינים, אני מכיר סיפורים של חסידי ברסלב שנשותיהן היו בכעס כבר מיום רביעי, ולא הכינו כלום, אבל הם עשו הכל לפייס אותה, ובשבת הוציאו מצות וסרדינים והשמחה שרתה בבית, הם הרגישו בסרדינים את הכל הטעמים, ומי שאין לו סרדינים יכול לאכול 'לחם משנה' עם כוס מיץ ענבים, העיקר שיהיה שמחה, מדברים יפה אחד לשני, ולא עושים שום עסק מזה שחסר משהו בבית, גם אם היא לא עשתה כלום, היא לא חייבת לך כלום, אם אתה רוצה משהו תעשה את זה לבד, אתה צריך להיות בשמחה, לא משנה אם יש משהו בבית או לא, ואם תהיה בשמחה, יהיה לך שפע רב בבית.

לפייס בבית

אל תפחדו לפייס אותה, אם פגעת בה תבקש סליחה, לא יקרה כלום אם

חז"ל אומרים לעולם יהא אדם זהיר בהונאת אשתו מפני שדמעתה מצויה, חז"ל לא אומרים לנו שהנשים יזהרו שלא לפגוע בבעליהן, הם רק מזוהרים אותנו הגברים, ואל תבוא עם תירוצים שהיא פוגעת בך, כי חז"ל קבעו שלך אסור לפגוע בה, ואם היא לא מסתדרת עם עבודות הבית, תעזור לה, תנסה לכבס את הכביסה ואז תראה שגם אתה לא מסתדר, אל תפגע בה, ובחיים אל תערבו את ההורים בזה, אל תספר להורים שלך שאשתך לא מסתדרת, אף פעם לא אומרים לאמא מילה רעה על האשה, כי חז"ל אומרים לנו שכלה וחמותה שונאים זו את זו, ואם אומרים מילה מאחת לשניה, מיד יהיה אש גדולה, אותו דבר אל תגיד לאשתך מילה אחת מאמא שלך, רק תגיד לאשתך כמה אמא שלך אוהבת אותה, ואם היא אומרת שזה לא יכול להיות כי היא צועקת עליה, תהיה אהרן הכהן, ותגיד כמה שאמא שלך אומרת לך שהיא אוהבת אותה וזה רק השפה שלה, כך היא מדברת, היא מדברת בקול, וככה תגיד גם לאמא שלך כמה אשתך אוהבת אותה ואוחזת ממנה, כך עשה אהרן הכהן, וזה האמת, כי האמת היא שיהודים אוהבים אחד את השני, ורק מפני הדמיון חושבים שמישהו לקח למישהו משהו.

החורבן – שיין היום בזמן הזה

כל מי שהגיע לכאן כדי לשמוע דברי תורה יפים, עשה טעות בזה שהגיע לכאן, כל מי שהגיע לשמוע איזה רעיון על הפרשה, טעה בכתובת, תחפשו ראש ישיבה אחר שיגיד לכם דברי תורה יפים, רק מי שהגיע לשמוע שכל ועצות לחיים, יכול לצאת כאן עם משהו היום, כשאתה הולך להגיד קינות, תבכה על 'חורבן הבית' האישי שלך, שאתה לא מכבד

בה ולשבור אותה לרסיסים וכך יהיו לכם ילדים בעלי מומין, אבל אתה גם יכול לבנות את נפשה, בואי נעשה ביחד, בואי תראי שאת כן מוצלחת, את כן יכולה לבשל ולאפות ולסדר את הבית, תעשה את זה יחד איתה עם הרגשה טובה ותבנה אותה, ויהיה לך בית בריא עם ילדים בריאים.

חורבן הבית – חורבן השלום בית

כשהגענו לשיעור ליל שישי השבוע, חשבתם לעצמכם בטח ידברו כאן מחורבן בית המקדש, אני רוצה שתדעו, שבדיוק מה שאנחנו מדברים עכשיו זה חורבן בית המקדש, אתה מחריב את הבית שלך, כל בית של יהודי הוא בית המקדש, אם אתה פוגע באשתך אתה עושה חורבן, כל האיכה והקינות בוכים עליך, על זה שאתה מחריב את הבית מקדש, בכל בית יהודי יש את הארון, התורה, והלוחות, שזה החומש והמשניות שבארון הספרים, הכרובים הם הבעל והאשה, אם לא שומרים על השלום בית מחריבים את הארון ואת הכרובים, חז"ל אומרים [יומא נד.] שכשנכנסו הגויים לקודש קדשים וראו את הכרובים מעורין זה בזה, התחילו לתמוה איך יכול להיות שבקדשי קדשים יהיה דבר כזה, והאמת היא שזה קדשי קדשים, כשיש שלום אחוה ורעות בבית, כשחיים בבית שני אנשים שבטבע הם מנוגדים זה לזה, אחד מסודר בכל דבר והשני 'שלימזל', ועל פי דרך הטבע כשנפגשים יחד אמור להיות פצצת אטום, אבל הם מתגברים וחיים יחד בשלום ורעות, שם נמצא הקב"ה, שם זה הקודש קדשים.

להיזהר לא לפגוע באשה

רק אם מדברים יפה בבית, זה התנאי, מי שפוגע באשתו לא יכול לגור כאן, אל תאיים עליה שתדביק לה את הפה אפילו לא בבדיחה, רק אברך שחוטא יכול לדבר כך לאשתו.

איש חוטא נהיה איש רע

פעם הגיע יהודי לרבינו ואמר שהמעביד שלו מרביץ לו, רבינו אמר שיקראו לו, והיהודי הגיע לרבינו כמו יהודי מכובד, ואמר לו רבינו למה כתוב אצל ער ואונן 'רע' בעיני השם, כי מי שפוגם בברית כמו שעשו ער ואונן, נהיה בן אדם רע. אברך שהוא רע והוא מכאיב לאשתו, זה סימן שהוא חוטא, יהודי ירא שמים מדבר יפה בבית ולא מכאיב לה, ואם היא בוכה, תשב לידה ותשאל אותה למה היא בוכה, ואם היא אומרת שהיא בוכה בגללך, תבטיח לה שיותר לא תכאיב לה, חז"ל אומרים שלא ישיא אדם את בתו לעם הארץ, זה כאילו שכפתה לפני ארי, כי הוא מתנהג באכזריות, אין לי יותר מה להגיד היום בשיעור, אני יחזור על זה שוב ושוב, כאן בקריה אי אפשר לגור בצורה כזאת, ואל תגיד לי שאני לא שמעתי את שתי הצדדים, כי אין בזה שתי צדדים, אין שום אופציה לפגוע באשה, אם היא בוכה תשאל אותה למה היא בוכה מה אתה יכול להקל עליה, אל תצעק עליה שהיא תפסיק לבכות, ועל זה מגיע תשעה באב, על זה תבכה על הרצפה בקינות, על זה כולנו נבכה, על האברכים שמחריבים את הבתים שלהם כשפוגעים בנשים.

הילדים משלמים את המחיר

חז"ל אומרים כשאדם מגרש את אשתו המזבח מוריד דמעות, והסביר

את אשתך, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן [חלק ב' סימן ק"א], שאין אומרים תיקון חצות על העבר, כי עיקר אמירת חצות הוא על מה שנעשה עכשיו עם האדם, וכל אחד יכול למצוא את כל מה שעובר עליו בתוך אמירת 'תיקון החצות'. רבינו נתן לר' נתן דוגמאות מהפסוקים שאפשר למצוא את עצמו, 'על היכלי אבכה יומם ולילה', כל אחד צריך לבכות על ההיכל שלו, על הבית שלו שנחרב, על הגויים שנכנסים לנו למות, לתוך ההיכל.

לתת מילים טובות

אני רואה שאני לא מצליח להכניס בכם שתתנו מילים טובות בבית, כמה דרשות שאני מבקש ממכם, תתנו מילים טובות בבית, אל תאשימו אותה בכל דבר, כל מה שמאשימים את האשה, מגיע מחוסר אמונה, לא מאמינים שהקב"ה נתן לך את האשה הזאת, אם זה קשה לך תפנה אל הקב"ה ותבקש ממנו שאתה רוצה שיהיה לך טוב בבית, ואתה תמשיך לתת לה מילים טובות, אל תגיד לה שהיא תפסיק לבכות, אם היא בוכה אז משהו כואב לה, אל תצעק עליה, אל תאיים עליה שתדביק לה את הפה, ואל תלך עכשיו הביתה לשאול למה היא סיפרה לי שאיימת עליה, כי דבר ראשון היא התקשרה אלי, והיא מנסה אולי זה יעזור, ואם זה לא יעזור היא תפנה למשטרה, ואז נוכל לשלוח לך גליונות לכלא, נחזק אותך בכלא, מה זה הדבר הזה לאיים על האשה ולצעוק על האשה, אם תדבר ככה לילד שלך זה גם דבר נוראי, וכל שכן לאשה, תדבר אליה יפה, כאן בקרית ברסלב אי אפשר לגור אם מדברים כך לאשה, יש מספיק קהילות עם פארענצ'עס ומנורות וכו', תוכל לקנות שם 'אתה הראת', כאן בעיר יש תקנה אחת ויחידה, אפשר לגור כאן

חייבים לברוח מהבית החרדי ולהיות חילוני, אפשר לברוח לבית חרדי באמת ששם מדברים יפה, בארץ ישראל אפשר לראות את זה, שיש בבנין אחד שני שכנים, שכן אחד חילוני שרב עם אשתו כל היום, והשכן השני חרדי שמדבר יפה לאשתו, הילדים של החילוני בסוף בורחים ונהיים חרדים, הם נהיים בעלי תשובה, כי הם רואים שיראי השם מדברים יפה, מאותה סיבה שהבחור החרדי עוזב את היהדות כשראה שההורים שלו רבים זה עם זה, והוא חושב שאצל החילונים יש אהבה ואחוה שלום ורעות, והאמת שהכל שם מזויף, כי חיים טובים יש רק אצל יראי השם.

תשנה את עצמך – אל תשנה אותה

אל תנסו לשנות אותה, תשנו את עצמכם ותראו ישועות, תביא את החלק שלך לביאת המשיח, ר' נתן אמר: אני מודה לך השי"ת שאת החלק שלי לביאת המשיח הבאתי, ב"ה שאני הבאתי את שלי. חז"ל אומרים מי שיש לו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו, מי שיש לו קצת שכל ויודע להבליג ולשתוק יש לו את הבית המקדש בבית, ואם לא טוב לכם בבית, תלכו לפינה ותבקשו, רבש"ע מתי כבר אוכל לעשות תשובה, מתי כבר אזכה להיות ירא שמים, מתי כבר אשמור על העיניים שלי, מתי יהיה לי מוח נקי, אחרי זה תגיע הביתה ותראה שהיא כבר נותנת לך חצי חיוך, אחרי זה תצא שוב להתבודד ולבקש מהשי"ת, ותראה שהכל משתפר.

הלכות תשעה באב

אני רצייתי לדבר קצת הלכות מתשעה באב, אבל אני רוצה להגיד את זה עוד פעם אחת, מי שרוצה להיות חבר

מוהרא"ש שחז"ל אמרו דווקא המזבח, ולא המנורה והשולחן, כי כשיהודי מחריב את הבית שלו ומתגרש, הילדים שם הם בסכנה גדולה, הם ממש קרבנות, והמזבח בוכה ואומר למה אתה מקריב את ילדיך כקרבנות, כבר הקריבו עלי מספיק קרבנות, ואם היא במצב רוח רע, תחשוב מה יכול לשמח אותה, אולי היא תשמח עם פרחים, כשבאים אלי אורחים לשבת ומביאים לי פרחים, אני אומר להם את האמת, שאחרי שיצאו אני מיד זורק את זה לפח, כשהם ישבו בסעודה אני ישים את זה לכבודם, אבל אני לא יודע מה עושים עם פרחים, אבל יש אנשים שמאוד אוהבים פרחים, תבדוק מה משמח אותה, אל תחשוב מה משמח אותך, אלא מה משמח אותה, בהתחלה אשה עושה משחק והצגה שהכל בסדר, לאט לאט יכול הבעל לדעת ולהבין מה באמת משמח אותה, ובכל מקרה מה משמח אותה אלו מילים טובות, וכמובן העזרה עם הילדים, קח קצת את הילדים לגינה שהיא תוכל לנוח.

ילדים אוהבים בית של שלום

אני יכול להבטיח לכם, שאם יש שלום בית, הילדים ישארו בבית, הם לא יברחו מהבית, הם לא יעזבו את היהדות, כשהם יראו שהאבא לא כועס על האמא אם משהו נשפך, או אם המזגן נכבה, הוא לא צועק עליה, היא לא אשמה בזה, הם יאהבו את הבית, פגשתי לאחרונה יהודי, שאמא שלו נותנת הרבה דרשות בשלום בית, ושאלתי אותו אם הוא הבן של פלוני, הוא אמר לי, אני לא מדבר עם אמא שלי, היא נותנת המון דרשות יפות, אבל בבית היא אכלה אותנו ואת אבא שלנו, היא שתתה את הדם של אבי יום ולילה, הילדים ברחו מהבית כי לא היה נעים בבית, אני אומר לבחורים שלא

אולי יש להקל, שכל אחד ישאל את הדיין.

בנוגע לימודים בשבת ובתשעה באב, אצלנו נהוג שבשבת לומדים כרגיל, ובתשעה באב עצמו, לפני הצהריים לא לומדים, ואחרי הצהריים תיקן מוהרא"ש שמותר לגרוס את הלימודים שלומדים שיעורין כסדרן, כמו שאומרים איזהו מקומן אחה"צ, אפשר לגרוס אז את הח"י פרקים משניות ולהגיד את היום תהלים', במוצאי תשעה באב יש עדיין מנהגי אבילות כמו בתשעה הימים עד למחרתו בחצות נכשתשעה באב חל בשבת, כבר נגמרים הלכות אבילות במוצאי תשעה באב מיד, חוץ מאכילת בשר שלא אוכלים בכל מוצאי תענית, לבד מסיום מסכתא.

ד' יעזור לנו שנוכל לבנות את הבית המקדש אצלנו בבית, יש אנשים שעסוקים כעת לעלות להר הבית, במקום להיות עסוקים עם דברים כאלו אסורים ומסוכנים, תעשו הר הבית אצלכם בבית, תבנו את הבית המקדש בבית, דבר ראשון תבנו את הארון, את הגמרא את המשניות ואת החומש, אנחנו נוסעים לרבינו עוד מעט, נביא לו מתנה יפה, 365 דפי גמרא בבלי, ועוד 365 דפי ירושלמי, 121 סיומי משניות, את זה מביאים אנחנו החלשים... בשבוע הבא מסיימים תוספתא, ואחרי זה מסיימים נ"ך, אני לא יודע מי מסיים נ"ך, אבל לכל הפחות כולנו הולכים להתחיל נ"ך, שני פרקים ליום, אשרינו שזכינו, ד' יעזור שנזכה לביאת המשיח בקרוב.

בקהילה קדושה היכל הקודש, מי שרוצה לגור כאן בקריה, חייב שיהיה לו שלום בית, הוא חייב לעבוד על המידות שלו כדי להגיע לזה, והוא חייב להתבודד ולבקש על זה מהשי"ת, כעת נעבור קצת להלכות, בשבת אין נוהגים אצלנו כלל הלכות אבילות, ובשבת אחה"צ יש כמה מנהגים, יש שמתפללים מנחה והולכים הביתה לאכול, ויש כאלו שעושים סעודה שלישית כרגיל, מסיימים לאכול בשקיעת החמה, אבל ממשיכים לשיר, אני זוכר כשהייתי בחור הייתי אצל הרה"צ מסערדעהלי, הוא עשה סעודה שלישית בשבת שחל בו תשעה באב, הוא רב גדול וירא שמים ופוסק גדול, והוא סיים את הזמירות אחרי רבינו תם, אני זוכר את ההתעוררות שהיה אז, עד היום זה מונח לי בעצמותי, כאן בבית מדרש יתפללו מנחה יותר מוקדם, אני ישאר עם הבחורים בבית מדרש לשבת איתם בסעודה שלישית, וכל מי שרוצה יכול ללכת הביתה לאכול, וברבינו תם נסיים לשיר וכל אחד ילך הביתה ללבוש בגדי חול, כל מי שאוכל בבית סעודה שלישית, אסור לו ללבוש בגדי חול רק אחרי זמן רבינו תם, בשבת אין דיני אבילות כלל רק דברים שבצנעא, אי אפשר להתלבש בגדים טריים בליל תשעה באב, לכן יזכרו ביום שישי לא לזרוק את המכנסיים של חול לתוך סל הכביסה המלוכלכת, אלא לשים בצד כדי ללבוש את זה במוצאי שבת, אין השנה סעודת המפסקת ואין אכילת אפר, יום שישי זה יום רגיל, אי אפשר לאכול טועמיה בשרי, אי אפשר להוציא מהסירים מה שרוצים, לילדים קטנים

דברים שנאמרו אחרי לימוד הדף גמרא

ברוך השם מיר האבן זוכה געווען צו לערנען א דף גמרא

תורה, ולכן רבינו אומר ש'תלמוד' בגימטריא שם הקליפה 'לילית', כי לפעמים התורה מכניעה את הקליפות, ולפעמים התורה נותנת כח לקליפות, כי מי שלומד לשם חכמה התורה נותנת כח לקליפות, בזמן המשכילים היו הרבה שלא שמרו שבת ולמדו תורה לשם חכמה, יש אוניברסטאות שלומדים שם 'קבלה', ירחם השם.

• רבינו לא מתכוון אלינו ח"ו, יהודי שאוכל רק כשר, ומחכה שש שעות בין בשר בחלב, כשהוא הולך לשבת וללמוד תורה זה רק כי הוא רוצה לעשות את מה שהקב"ה אמר, והתורה שלו בוודאי מכניעה את הקליפות.

ש. אתמול בשיעור ליל שישי היתה תשובה מאוד יפה על מה ששאלו איך ראש הישיבה יכול לספר אותם סיפורים עם התחדשות כאילו שמספרים את זה פעם ראשונה.

• ת. אגיד לך את האמת, לא הבנתי את השאלה, אולי בעולם הכל כל כך מזויף, דרשנים מכינים את הדרשות שלהם, שכאן יכניסו את המשל הזה, וכאן יכניסו איזה אימרא של משהו, העיקר שזה יצא יפה, מספרים שהזמינו בעל דרשן לדרוש בעיירה מסויימת על שמירת שבת, כי בעיירה זו היתה רפיון בשמירת שבת, והגיע הבעל

עבודה זרה דף לא.

ש. האם מותר להחזיק מכסה דשא בבית?

• ת. צריך לכל דבר רחמי שמים, אבל מותר להחזיק את זה כשמלמדים את הילדים לא לגעת בזה ומניחים את זה בחוץ בפינה שמורה, סגור עם מנעול, כל אחד כפי שיודע שצריך לשמור אצלו, כמו שמותר להחזיק סכין בבית, וכמו שמותר להחזיק מלא דברים מסוכנים, אתמול התקשר אלי משהו שהילד שלו שתה בקבוק אקמול [Tylenol], הכל יכול לקרות, צריך להתפלל וצריך לשמור, הרבה ילדים נופלים במדרגות, כך הם גדלים.

ש. רבינו אומר [ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רי"ד] שלפעמים התורה שלומדים הולכת לסטרא אחרא, מה הכוונה בזה?

• ת. כשלומדים את זה לשם חכמות, לא לשם 'ללמוד וללמד לשמור ולעשות' יש אנשים שהם לא שומרי תורה ומצוות רח"ל והם לומדים גמרא לשם חכמה, זה מאוד מר, אבל יהודי ששומר שבת ומניח תפילין ואוכל רק מאכלים כשרים, למה הוא לומד תורה, רק כי הוא רוצה להיות ירא שמים והקב"ה אמר ללמוד

בזה תמיד טעם טוב.

● ממש מעין עולם הבא כאן בקריה, לשבת כאן בין העצים ולדבר מצדיקים, טעם עולם הבא, אני לא יכול לחשוב בכלל מלחזור לעיר, אני יושב כאן כבר שלשה שבועות, ולא היה לי אף ראייה אסורה אחת ברוך השם, בעיר זה בלתי אפשרי להיות עם שמירת עיניים, ואני יושב כל היום בבית מדרש, ואני יוצא לפנות בוקר מהבית, אבל בערב כשאני חוזר, אף כשאני חוזר בערב דווקא עם רכב שלא אצטרך לראות כלום, זה בלתי אפשרי, הרכב נעצר ברמזורים, וליד החלון עוברים רוכבי אופניים בלי מלבושים, מגעיל, כאן בקריה יש רק עצים, א מחיה, אני מקווה שאתם לא כועסים עלי שאני יושב כאן בימי הקיץ, אני מקווה שאתם לא סופרים את הימים מתי אני כבר חוזר לעיר ואתן לכם מנוחה.

● כשנעזוב כאן את העיירה אחרי הקיץ, אתם תאבדו את עצמכם במקווה הענק, ברוך השם שיש כאן רחבות הדעת, אנשים נכנסים לכאן ואומרים איזה בית כנסת גדול יש, ואני אומר להם שזה עוד לא הבית כנסת הגדול, אני רוצה לבנות בית כנסת ענק על הרחוב הראשי [52], הבית כנסת שבנו עכשיו זה רק לכמה שנים הקרובות, אולי אחרי זה, זה יהפך לישיבה, הרי בכיתות הקטנות בתלמוד תורה יש כבר הרבה תלמידים בכל כיתה, צריך לחשוב על העתיד שלהם, בסוף יצטרכו כאן ישיבה ענקית.

● כשפתחתי את הישיבה, אמר מוהרא"ש כך: יואל וועט האבן טויזנט בחורים אין ישיבה [אלף בחורים יהיו בישיבה], הוא לא

דרשן ודיבר מגדולת שמירת שבת עם כל ההתלהבות והסיפורים וכו', ואחרי כמה שעות ראו את הבעל דרשן יושב שם במסעדה של גוי, ואוכל נבילות וטריפות, שאלו אותו איך יכול להיות שאחרי שדיברת על קדושת השבת ועל הקב"ה והעם היהודי, אתה הולך ואוכל נבילות, הוא שאל בחזרה, מה זה קשור אחד לשני, אתם שילמתם שאני יבוא לדבר על קדושת שבת, ודיברתי יפה, וזהו, עכשיו אני עושה מה שאני רוצה.

● דרשן שמדבר רק כי הדרשה צריכה לצאת יפה, הוא באמת לא יכול לחזור על סיפורים, אם היית אוכל אצלי כליל שבת, היית באמת שואל את השאלה הזאת, אני מספר כל שבוע אותו סיפור, כבר עשרות שנים, והילדים יושבים מרותקים ומקשיבים, כי מתכוונים לזה באמת, זה כמו חתיכת דג, כל שבוע אוכלים דג, כל שבוע צריך לשמוע שוב את הסיפור, לשמוע שוב איך הקב"ה מקשיב לכל תפילה שלי.

ש. כשמלמד מספר בתלמוד תורה סיפור שהוא כבר סיפור, אף אחד לא רוצה לשמוע?

● ת. אני לא יודע לענות לך, כשאני הייתי מלמד סיפורי אותם סיפורים שוב ושוב, והיום אני עושה את זה בישיבה, אני מספר לבחורים שוב ושוב אותם סיפורים, ואני מתכוון לזה באמת, הם סיפורים שהם בשבילי חיים, לחם ומים, לא צריך להביא סיפורים טריים.

ש. האם סיפור חדש לא יגרום לאנשים יותר להקשיב?

● ת. אם מספרים סיפור של צדיק יש

לא משנה איך העולם יתקדם, יהודים ממשיכים עם הספרים, כל יום יוצאים ספרים של סיפורים, על אף ריבוי הטכנולוגיה, כל יום מדפיסים מגזינים בכמויות, עדיין אני אומר, שההפצה הכי חזקה היום הן הקליפים של חיזוק יומי, ואחרי זה הגליונות השבועיות, ואחרי זה הספרים.

התכוון משך השנים ביחד, אלא שיהיו אלף בחורים בישיבה באותה תקופה, ואחרי זה היה איזה מחלוקת פנימית, ואז אמר מוהרא"ש שהוא מתחרט על מה שאמר, אבל כעת שאין שום מחלוקת ב"ה בתוך היכל הקודש, אז הברכה של מוהרא"ש תחזור בעז"ה.

יש אנשים שעוברים לידי ולא מדברים איתי, לא עונים לי שלום, אבל הם חיים מהדרשות שמדברים כאן, הוא מתבייש בזה שהוא שומע את הדרשות, מה יגידו עליו, אנשים רואים מפיץ מתסובב עם הספרים שלו, ומשתוקקים להסתכל בפנים, אבל מתביישים לקחת את זה, כי אז יחשבו שהם צריכים חיזוק, אני מבקש ממכם אברכים, היום יום שישי ארוך, תצאו להרים מסביב, לקאנטריס, ותזכו אחרים, אם טוב לכם בחיים, תחשבו על אחרים, למה שלא יהיה טוב לעוד אברך, למה אתם מחזיקים את הטוב הזה רק לעצמכם.

אתה עובד בסופרמרקט אתה יכול להיות המפיץ הכי גדול בלי הספרים, רק עם חיוך, כתבתי השבוע מכתב על זה לאחד העובדים בסופר מרקט, הוא יכול להיות עיר שלמה עם החיוך שלו, נכנס יהודי שבור לחנות אחרי שאשתו צעקה עליו שיביא דווקא את זה ואת זה מהחנות, ומגיע אליו אחד העובדים ונותן לו חיוך ומילה טובה, הוא יזכור את זה כל חייו, אחד מבני המשפחה שלי היה כאן בסופר מרקט והוא לא נרגע מזה, הוא מספר לי שהוא היה כאן פעם אחת וכל השנה חושב מזה, איך הוא פגש את היהודי שמוכר את

אולי יהיה לכם לא נעים לשמוע, אבל אם תעשו סקר, תראו שרוב המקורבים התקרבו דרך הטכנולוגיה, כולל הכיפות הלבנות, היום ב"ה אחרי ההתקרבות התנזרו מטכנולוגיה, אבל רק על ידי זה התקרבו, לא נעים לדבר מזה, אבל זו המציאות, יש הרבה שיש להם טענות, איך אני מדבר נגד טכנולוגיה לא כשרה, אם מכניסים את הדרשות שלי בכל המקומות האלו, איך אני עושה קליפ נגד וידאו, הרי הקליפ זה וידאו, אבל ברוך השם שראו שהמציאות היא שאחרי שהניחו את הקליפים האלו בכל המקומות הטכנולוגיים, זה עזר לאלפי אנשים להתנזר מהטכנולוגיה, אני לא מגזים, אלפי איש התנזרו מכל הכלים האלו רק אחרי שראו את הקליפים האלו במקומות האלו, ואני מדבר על אנשים חשובים מאוד, מסלתה ומשמנה, שהם התקרבו רק אחרי שהגיעו לכל המקומות האלו.

ש. למה צריך עדיין להסתובב עם קונטרסים אם עיקר ההתקרבות בטכנולוגיה?

ת. יש פסוק במגילה 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר', ועל שם פסוק זה קוראים לעם ישראל 'עם הספר', כי כך טבעו של כל יהודי,

לי שגם אם הם צועקים שם, אלו צעקות אחרות שהוא לא שומע במקום אחר, אין שם ניבול פה, אין שם פגיעות אישיות וכו', אני אומר לכם מה שהוא אמר.

- ביום שישי עוברים בסופר מרקט אלפי איש, ורק עם חיוך אפשר להשפיע המון, לתת לאנשים חיות ורגוע, יש כעת בלאגן גדול בסופר מרקט בפרט בסוף שבוע, המון אנשים מגיעים לקנות, צריך לדעת מתי ללכת לקנות שם, בבוקר עד אחד עשרה אפשר להסתובב שם ברגוע, וגם בערב בשעות שמשכיבים את הילדים, בין שש לשבע בערב, אבל לא ביום חמישי, ביום רביעי בערב אפשר לקנות שם את כל הדברים לשבת.

- גם הבית כנסת כאן הוא מקום של הפצה, בלי לדבר אף דיבור אחד של רבינו, אנשים נכנסים לכאן עכשיו בימי הקיץ, ואומרים שהם מרגישים כאן כל כך טוב, אנשים מחייכים ורגועים, טוב להם כאן, הם לא יודעים להגיד מה טוב, אולי אתם עושים את זה רק כשמגיע אורח... רואים שנכנס אורח מיד כולם נרגעים ומחייכים כדי לתפוס אותו...

עבודה זרה דף לב.

- למדנו היום בגמרא 'גמרא גמור זמרתא תהא' אני רוצה להגיד לכם מה הצדיקים הקדושים אמרו על זה, קודם אגיד לכם מה אמר על זה הרה"ק המנחת אלעזר זי"ע, גמרא גמור, אם בן אדם לומד גמרא, זמרתא תהא, הוא יכול לומר את הקוצים ולחתוך את כל הקליפות, מאוד קשה לנו לריב עם הקליפות,

הדגים בסופר מרקט, והוא ממש נראה לי יהודי מהדור הקודם, הכל עם חיוך, ואומר לו שזה יהיה לכבוד שבת וכו', מה הוא כבר עשה, הוא נתן לו חיוך וזהו, הרי לא אחזו מזה... לא נוהגים לתת חיוך בדרך כלל, והוא באמצע החורף שואל אותי אם המוכר של הדגים עדיין מוכר שם.

ש. אחד האנשים שהגיע לקנות אצלנו בסופר מרקט אמר לי ששלח מכתב לראש ישיבה כמה הוא נהנה לקנות כאן, האם ראש הישיבה ראה את זה?

- ת. אתה חושב שקיבלתי על זה רק מכתב אחד, קיבלתי המון המון מכתבים מאנשים שקונים כאן, וכל השנה אני מקבל מכתבים מאנשי מסחר שעובדים עם אנשי שלומינו, שהם לא יכולים להירגע מהשפה הנקיה ומהאמונה וכו', אני מקבל כל הזמן מכתבים על האברכים כאן, שמקדשים שם שמים, עכשיו הגיע כאן יהודי שהתקין את החלונות בבית מדרש, ואמר לי שהוא לא נרגע ממה שהולך כאן בקהילה, הוא נכנס לאחד המשרדים הגדולים של האנשים שגרים כאן, וכל העובדים שם הם אברכים חסידיים, אין שום אשה אחת שמשמשת כמזכירה, יש לו שפה מאוד פתוחה, אני לא יכול להגיד כל מה שאמר, הוא אומר שבכל משרד אחר שנכנסים יושבים נשים שעובדות יחד עם האברכים, ואחרי זה כשמתבגרים הם מוחלים לעצמם את העבירות... ככה הוא אמר, וכאן הוא ראה בכמה משרדים גדולים, שאצל האברכים עובדים רק אברכים, לא עובדים ביחד עם נשים, הוא אומר

שהוא היה מסוגל ללמוד היום אם לא בגירסא, ומזל שהכינו אותו טוב בתור בחור, להיות מוכן לכל החיים, הוא סיים ש"ס כמה וכמה פעמים.

● הייתי פעם אצל מוהרא"ש ביבנאל, מוהרא"ש הזמין אותי לשבת אצלו ביבנאל, וישב שם בחור למדן גדול, והוא התווכח איתי, ולא הצלחתי לשכנע אותו, מה שרק אמרתי לו היה לו תשובה ניצחת, הוא היה בחור שידע את כל הש"ס, ואמרתי לו שלפעמים יש ימים שקשה ללמוד, הוא אמר שכל יום הוא לומד, אמרתי לו שביום שישי קשה ללמוד, הוא אמר שהוא לומד בכל יום שישי שתיים עשרה שעות, והוא לא מבין למה בחור למדן צריך לגרוס, היה נראה לי שהוא בולע אותי עם תשובותיו, אמרתי לו, תקשיב לי טוב, אף אחד לא יודע מה יהיה איתו, מה יהיה אחרי החתונה, אולי תצטרך לעבוד קשה על פרנסה, ולא יהיה לך זמן ללמוד, הוא ענה לי שהוא חתן וחמיו גביר גדול והבטיח לו הרבה נדן והוא לא צריך את כל הענין הזה של 'לגרוס גמרא', אמרתי לו, עם כל זה, הרי אתה רואה כמה מוהרא"ש מדבר מזה, ואתה אווז מוהרא"ש, תעשה את הסגולה הזאת, רבינו אמר את זה גם לר' נתן, על אף שר' נתן ידע את כל הש"ס בעל פה עם כל התוספות, בכל זאת רבינו אמר לו שיגרוס כל יום ח"י פרקים משניות, תעשה גם את הסגולה הזאת, אני לא זכרתי בכלל שהצלחתי לפעול אצלו משהו, אבל אחרי כמה שנים הוא הגיע אלי באומן ונותן לי נשיקה ביד ובוכה, הוא אמר שחמיו

אנחנו לא יכולים לריב עם כל הכוחות של הטומאה, הנסיונות קשים מנשוא, יש לנו עצה אחת, לקחת את הגמרא וללמוד, ורק כך נוכל לריב עם היצר הרע.

● וצדיקים אמרו פירוש נוסף על זה 'גמרא גמור זמרתא תהא', כפשוטו, תשיר לעצמך גמרא, תזמר לעצמך את התיבות הקדושות של הגמרא, אתה כן מבין אתה לא מבין, תשיר את המילים, ואם אתה לא מבין, בסוף תבין, ואם יש לך שיעור ואתה מבין מה שלומדים שם, אדרבה ואדרבה, אבל בכל זאת תיקח לעצמך עוד שיעור קטן בצד של גירסא.

● בשבת אכל אצלי אברך שעשה שלום זכר, הרבה פעמים אברכים לאחר לידת ילדיהם, כשהנשים הולכות לבית הבראה, הבעלים מגיעים אלי להבראה, והזכרתי לאברך מה היה לפני המון שנים, הוא היה בחור צעיר לפני חמש עשרה שנה, בשנת תש"ע והגיע לישיבה כי הוא שמע שנותנים כאן חיזוק, הוא אמר שיש דבר אחד שהוא לא מבין, מה זה הדבר הזה 'להגיד גמרא', גמרא צריך ללמוד ולהבין, אמרתי לו: אף אחד לא ביקש ממך להפסיק את השיעורים שלך ולהפסיק את החברותא שלך, תמשיך ללמוד, רק תוסיף עוד שיעור נוסף של גירסא, לא משנה כמה שעות אתה לומד ביום, תוסיף גם לגרוס ח"י פרקים משניות בכל יום, שעה אחת ביום תתן לסגולה של גירסא, הוא אמר לי שהוא כבר סיים מעל מאתיים פעמים ששה סדרי משנה, הוא אומר שהיום הוא עובד כל כך קשה יש לו בית מבורך עם ילדים ב"ה, והוא לא חושב

לך להפסיק את השיעור שלך ואת החברותא שלך, תוסיף עוד שיעור קטן של גירסא.

• יש לכם כבר כרטיסים לאומאן? תסעו יחד בחבורות, אל תסעו לבד, צריך לנסוע עם חברים יחד, זה שמירה, אם נוסעים לבד שוכחים לפעמים לאכול כשר, ופותחים רק לכמה שניות את המסך רק לראות משהו, ואז שוכחים ורואים לכלוך, וכשנוסעים לבד חושבים שעוד מעט יתפללו, ולא שמים לב ועבר זמן תפילה, וכבר א"א להתפלל, אבל כשנוסעים עם חברים צריך להתפלל, כי מישוהו מהקבוצה כבר נעמד וצועק סליחות, מאותה סיבה שיש אנשים שרוצים לנסוע לבד, מאותה סיבה אני רוצה לנסוע עם אנשי שלומינו יחד, אתה לא רוצה לנסוע עם אחרים כי אתה אומר שזה חילול השם, ששופכים שם 'נטילת ידיים' וצועקים שחרית, בדיוק זה הסיבה שאני רוצה לנסוע עם אחרים, אני רוצה שיזכירו לי כל הזמן שצריך שחרית וצריך ליטול ידיים, אני לא רוצה תירוצים שאני בדרך ואני פטור, אני רוצה שמישהו יעורר אותי ויצעק סליחות, כפרות, שופר, אני רוצה שמישהו ישפוך נטילת ידיים ויזכיר לי שצריך להיות יהודי גם בדרך, הרי בשו"ע יש כמה שיטות שאפשר להקל בדרכים, אבל אם נוסעים לבד עושים קולות לבד וזה נהיה יותר גרוע.

• אני מקווה שיפרסמו בקרוב את הפרטים של הצ'ארטר, מנסים לעשות הכל שיהיה זול לאנשי שלומינו, גם לי אין עדיין כרטיסים, אני מחכה לצ'ארטר, הנסיעה מאוד קשה וזה עולה המון כסף, אבל

הבטיח לו נדן אבל בסוף פשט רגל, ולא היה יכול לתת לו כלום, והוא היה חייב לצאת לעבוד לשלם שכירות, ואמר לי: כשדיברת איתי על גירסא, החלטתי שאני יעשה את הסגולה הזאת, והתחלתי לגרוס כל יום ח"י פרקים משניות, וזה מה שהציל אותי, הקשר היחיד שיש לי היום עם התורה זה גירסת התורה, אני עובד כל כך קשה, אבל לא יעבור יום בלי חומש גמרא ומשניות בגירסא.

• אני קצת כועס על מגידי השיעור בישיבות, למה כשאתם רואים בחור גורס משניות אתם מזלזלים בו, המגידי שיעור מפחדים שהבחור ירגיש טוב עם המשניות שהוא גורס, ולא ילמד את לימודי הישיבה, אני לא חושב שצריך לחשוש לזה, וגם אם כן, תשאיר לו משהו לחיים, הוא עוד מעט יתחתן, גם אם כשהיה בחור הוא הבין טוב את כל השיעורים, ויש לו ראש טוב והיו לו חברותות טובות, מה בן אדם יודע מה יהיה איתו אחרי החתונה, תן לו את המשניות שישאר איתו תמיד בכל מצב ובכל מקרה.

• אתה קנית עכשיו רכב חדש, למה אתה סוחב ברכב גלגל רזובי, הרי יש לך את הגלגלים הכי טובים, מה אתה צריך לסחוב גלגל מיותר, והתירוץ הוא שיכול להיות שתקבל פנצ'ר, והרכב היפה יעמוד בצד הכביש, ואז תצטרך את הגלגל המיותר, אותו דבר זה עם דרך הלימוד, אל תזלזל בעצות של רבינו, אתה לא יכול לדעת מתי יהיה לך פנצ'ר ולא תוכל ללמוד ותצטרך את דרך הלימוד, תתחיל היום לגרוס קצת, אני לא אומר

זכור ברית, נגיד סליחות לפנות בוקר בעז"ה, הגיעו כמה אברכים וביקשו שגם ביום א' סליחות נגיד סליחות לפנות בוקר, אני עוד לא יודע מה לעשות עם זה, כי רבינו תם כבר בשמונה וחצי, וסליחות ב' בלילה, זה הורס להם את כל היום למחרת, עוד לא החלטתי מה לעשות במוצאי שבת א' סליחות, אבל באומאן בעז"ה נגיד סליחות לפנות בוקר.

ש. מתי יגידו סליחות זכור ברית, ב' בבוקר?

• ת. אני רוצה להתפלל שחרית בותיקין, והסליחות לוקח שעה ושלוש רבעי שעה, לכן נעשה חשבון לפי זה, כאן בקריה מתחילים כל יום ברכות 26 דקות לפני הנץ החמה, ומתחילים להניח טלית ותפילין בערך חצי שעה לפני הנץ, ולפי זה בערך שתיים ורבע לפני הנץ החמה נתחיל שם סליחות [בערך 15: 4 לפנו"ב].

ש. לא יספיקו לישון.

• ת. מה עשיתם כל שנה כליל זכור ברית עד 1 בלילה, הרי אחרי סליחות עד ראש השנה כבר אין כמעט מתי לישון, זה הזמן שאני יושן, כשעתיים לפני סליחות, גם במוצאי שבת א' סליחות, אני מגיע הביתה ועושה מלוה מלכה, והולך לישון שתיים, אחרי זה קמים לסליחות בחצות הלילה, אתם לא מבינים למה אני כל כך רציני בא' סליחות, אתם עוד באמצע מלוה מלכה, ואצלי כבר לפנות בוקר, אי אפשר להגיד סליחות אחרי שבת שלימה של דרשות, בכל מוצאי שבת אני לא רוצה לעשות מלוה

כשבן אדם מאמין בדברי רבינו הנסיעה קלה מאוד, מי שמאמין בדברי הצדיקים מה שקורה עם נשמה אחרי פטירתו, ומה שרבינו הולך לעשות עם נשמתו ואת התיקון שיתן לנו, הכל קל יותר, כל חסיד ברסלב היה יכול עם הוצאות שנתיים של אומאן, לתת דמי קדימה לקניית בית, אבל מעדיפים להשקיע בעתיד, בדבר של נצח נצחים.

• אני מאוד נהנה שאברכים מארגנים קבוצות של נסיעה לרבינו, כי אז בסוף כולם יחזרו ויהנו מהנסיעה הגדולה שכולם נוסעים יחד, כי כעת יש לאנשים טענות למה אתה לוקח כל כך יקר, יש לי 50 דולר פחות וכו', ואחרי שהאברכים מארגנים קבוצות לבד, ורואים כמה כאב ראש זה, וכמה תלונות יש עליהם, על זה שהם הרוויחו עשרים דולר בארגון הקבוצה, מורידים להם את הראש, למה האוטובוס מאחר, למה לא קיבלתי את המזוודה, מה אתם רוצים ממנו, הוא אורח בדיוק כמוכם, בשנה הבאה הם כבר לא מארגנים כלום, וכולם יחזרו לטוס יחד...

• השנה זה חג מאוד ארוך באומאן, אחרי שבת שנהיה שם בעז"ה, יהיה לנו עוד יום ראשון, יום שלם, ורק בשני בלילה זה ר"ה, אני לא יודע אם יהיה לי כוחות לנסוע שם ביום ראשון לקברי צדיקים, מי שרוצה יכול ללכת, כל אחד יעשה מה שטוב לו.

• אנחנו כבר מתקרבים לימים הנוראים, שלשת השבועות מסתיימים ואנחנו כבר מתכוננים לימים הקדושים, בעז"ה השנה נעשה קצת אחרת באומן בסליחות

יפים מאוד מההפצה שעושים, על ההצלחות ועל הכשלונות, על הכבוד ועל הבזיונות וכו' וכו', וראש הישיבה מאוד נהנה לשמוע שאברכים הולכים לזכות את ישראל].

• כעת בימי הקיץ מאוד קל לעשות כאן הפצה בהרים, בחורים מסתובבים בכל ההרים מסביב בחוסר מעש, הולכים מפה לשם ומשם לפה, והם עוצרים אברכים לטרמפים, בחור נכנס לרכב ובעל הרכב מדליק איזה שיעור או שיר שמעורר להשי"ת, והבחור נוסע איתו עשרים דקות ושומע שיש הקב"ה בעולם, ושהוא יכול לעשות תשובה, ושהקב"ה אוהב אותו ושאין יתיאש, זה יכול להציל אותו לדורי דורות, הוא כבר יחפש אחרי זה איפה אפשר לשמוע עוד דיבורים כאלו.

• שמעתי שאתה עושה קבוצה לנסיעה לאומאן, מה אתה מתבייש בזה, זה בושה לאלו שמארגנים קבוצות לנסיעה לכל מיני מקומות בעולם לבילוי וכו', לאומאן זה לא בושה בכלל.

ש. האם להחזיק נשק יכול לעזור להגן על היהודים מפני אנטישמיות?

• ת. אני לא יודע אם זה יעזור, אני יודע שתורה ומצוות מגינים על היהודים, בפסוק כתוב 'כנפי יונה נחפה בכסף', והגמרא מספרת שבעת שהיה גזירה לא להניח תפילין הלך ר' אלישע עם התפילין, ושאלו אותו מה זה, הוא ענה שזה כנפי יונה, כמו כנפי יונה שמגינה בכנפיה, כן התפילין מגינים על בני ישראל, תורה ומצוות מגינים

מלכה ברבים באריכות, כי אני רוצה לעשות מלוה מלכה אצלי בבית ולמהר לישון ולקום לפנות בוקר, אבל אני צריך לחזק כאן את האברכים ולכן אני עושה מלוה מלכה, אני הרבה פעמים חושב על מה שרבינו אומר בליקוטי מוהר"ן שבמוצאי שבת קשה להירדם, קצת קשה לי להבין את דברי רבינו, כי אני יכול להירדם יפה בכל מוצאי שבת, אבל צריך לשבת כאן עם האברכים.

• אפשר להתפלל מעריב בליל זכור ברית בשעה שמונה בערב, ואחרי זה אפשר לישון עד לפנות בוקר, אפשר לישון טוב, נראה לי שיהיה לכם הרבה יותר קל.

• בעזרת השם אגיע לכאן לקריית ברסלב, מא' סליחות עד נעילת החג במוצאי שמחת תורה, אני מקווה להיות על שבת לפני א' סליחות, שבת כי תבוא לאומאן, באיזור רחוב ירושלים.

ש. מי שרוצה להגיד סליחות זכור ברית בלילה יכול להגיד?

• ת. מי שרוצה יכול להגיד, רק תשאירו לי את הבעל תפילה למנין שלי.

עבודה זרה דף לג.

• אנשים קמים בבוקר ורצים לעבודה, מנסים לעשות עסקה כזו ועסקה כזו, הדבר היחיד שישאר מכל היום העמוס הזה, זה רק הדף גמרא שהצליח ללמוד במשך היום, ואת התפילות שהתפלל, והמצוות שתפס.

• תספרו לי משהו סיפורים של 'הפצה' [אברכים סיפרו סיפורים

מאיפה לשלם את ההוצאות לחג במוסדות בויליאמסבורג, וראיתי את עצמי שבוע לפני פסח, ולא ידעתי מה אני עושה, היה אז ברית בישיבה ומאוד בכיתי לאליהו הנביא שיעזור לי לשלם למלמדים, ובאותה שבת נסעתי לאבא שלי לבארא פארק, סבא שלי הגה"ק מקארלסבורג עוד היה חי, ועברתי להגיד 'גוט שבת' אצל סבא שלי, וניגש אלי יהודי שלא מתפלל שם בקביעות, לא הכרתי אותו, והוא שואל אותי כמה חסר לי עוד לשלם למלמדים, לא ידעתי לאן הוא חותר, האם הוא סתם רוצה לתת לי עצות, אמרתי לו שחסר, הוא שואל אותי בבקשה תגיד לי כמה, עשיתי חשבון מהיר, ידעתי בדיוק כמה אני צריך לשלם למי, ואמרתי לו שזה יוצא חמישים אלף דולר, הוא אמר לי נהיה בקשר אחרי שבת, במוצאי שבת הוא ביקש ממני שאשלח אליו מישוהו, הוא לא רוצה שידעו שם בקארלסבורג שהוא נתן סכום כזה, כי לפעמים הוא מתפלל שם, והוא לא רוצה שירדפו אחריו, הוא מקשיב כאן לשיעורים ושמע את הדיבורי אמת וכו', הביאו לי ממנו קופסא של 'פדקס', עם חמישים אלף דולר מזומן, החבילה היתה של שטרות של חמישים מהסוג הישן, אתם זוכרים שבאותה תקופה הסתובב כאן בקהילה הרבה שטרות כאלו... התקשרתי אליו להודות לו, והוא אומר לי, תוודא שוב שרק זה מה שחסר לך, כי אם חסר לך עוד, תגיד לי, ונכנסתי למשרד ועשיתי חשבון שוב, והתקשרתי אליו בחזרה, ואמרתי לו, אני יהיה איתך אמיתי, את כל ההוצאות של המוסדות בויליאמסבורג הצלחתי לשלם עם

באמת, נשק יכול להיות סכנה גדולה, שהנשק לא יהיה בסוף נגד יהודי ח"ו.

ש. ראיתי בעצתו אמונה שראש הישיבה כותב למישוהו שתרם כסף שהנשמה שלו תזכה לעבור בניקל את מה שעוברים למעלה.

- ת. כי היה סיפור כזה אצל הרה"ק מסאטמאר זי"ע, כשפעם אחת הוא היה מאוד נחוץ לכסף למוסדות בארץ ישראל, והגבאי התקשר לאחד הנגידים ואמר לו, אם אתה תביא עכשיו כסף לרבי אתה בטח תקבל ממנו ברכה גדולה, כי עכשיו אתה יכול להחיות אותו, ואכן הנגיד הגיע והביא סכום כסף גדול לרבי, והרבי אמר לו, אתה יודע שכל נשמה עוברת דברים קשים מאוד אחרי הפטירה, עד שמגיעה למנוחה, ובזכות זה שתרמת את הכסף, זה יעמוד לך לזכות באותן השעות. כשעוזרים לצדיק, זה יכול לעזור לנשמה לאותה תקופה.
- ב"ה אנשי שלומינו נותנים צדקה בעין יפה, עם השגות גדולות, אני בניתי כעת את הבית כנסת החדש, ולא הייתי צריך לבקש דולר אחד מאף אחד, ביקשתי רק מהקב"ה ואנשי שלומינו ניגשו לתת לי כסף, אחד הביא לי מליון דולר, אחד הביא לי חצי מליון דולר, אחד הביא לי שלש מאות אלף דולר, בלי שאני יבקש מהם, השגות של אנשים, אני לא יודע אם נותנים במקומות אחרים בלי לבקש כסף.
- בשנת תש"פ בערב פסח הייתי מאוד לחוץ, עוד לא היה לי תקציב גדול של הוצאות, כי המוסדות היו בעיקר בויליאמסבורג, כאן בקריה היה רק כיתה אחת, אבל לא היה לי

אין כלום, אתם חייבים להתפלל על זה, אתם בסכנה גדולה בחדר הישן, אתם חייבים לעזור לי עם תפילות, מלמד שיושב בחדר קטן ודחוס, יש לו יותר סיכויים לצעוק ולהרביץ, ואם יש לו יותר הרחבה, יש לו יותר מוח לקבל את הילדים, והוא יכול לתת הרבה יותר מילים טובות.

ש. יצא עכשיו השיר על משפחות ברוכות ילדים, האם זה עוזר?

• ת. אין לך מושג כמה זה הציל, המון אנשים התקשרו אלי, שיש להם מריבות שלימות בתוך המוח, האם כן לגדל משפחה ברוכת ילדים, האם לא, והמילים האלו הרגיעו אותם, רבותי היום יום שני, חוזרים לעבוד, אני רואה שאין לכם כח לעבוד, שיהיה לכם הרבה הצלחה.

עבודה זרה דף לד.

• אינו דומה בן אדם שהתחיל את היום עם דף גמרא, לבן אדם שלא מתחיל עם דף גמרא, כל העבודה אחרי זה היא עבודה אחרת לגמרי, עבודה עם יראת שמים, אני לא יודע איפה אתם עובדים ואיפה אתם מסתובבים, כאן בהאשקי אין ראיות אסורות ב"ה, הבחורים מתלוננים שעשיתי איתם הרבה תוכניות מה אני הולך ללמוד איתם כאן בקיץ, ולא מספיקים את מה שדיברנו, אמרתי להם שעצם הישיבה כאן בעצים והבריחה מהעיר, כבר מספיק, העיקר שלא נכשלים בראיות אסורות.

ש. אני יכול לקחת גוי שיעבוד אצלי או יהודי שיעבוד אצלי, אבל היהודי יותר יקר, עד כמה אני צריך

זה, אבל יש לי בקריה מלמד אחד שעוד לא שילמתי, וזה כמה אלפי דולר, והוא שלח לי את הכסף.

• החלק הזה של הסיפור כבר סיפרתי כמה פעמים, עכשיו אספר לכם חלק נוסף של הסיפור, שעוד לא סיפרתי לאף אחד עד היום הזה, בערב פסח שנת תשפ"א ההוצאות גדלו, כי כבר היה מוסד שלם בקריה, והוא התקשר אלי כמה שבועות קודם פסח כמה אני צריך לפסח, אמרתי לו שהמוסד גדול ואני צריך לשלם מאה אלף דולר, והוא שלח לי את הכסף, ערב פסח תשפ"ב הוא שוב שלח, וכך היה בערב פסח תשפ"ג, וכך היה בערב פסח תשפ"ד, וכך היה גם בשנה זו בערב פסח תשפ"ה, אבל השנה הוא אומר לי, תשמע, עכשיו אני אתן לך, אבל אני אומר לך כבר, שלא יהיה לי לשנה הבאה, אמרתי לו איך אתה יודע מה יהיה שנה הבאה, אולי בזכות זה שנתת השנה יהיה לך הצלחה גדולה, הוא אומר שהוא מכיר את העסק שלו וכו', וכפי מה שנראה כרגע לא יהיה לו לשנה הבאה, ואז אני אומר לעצמי: יואליש, לא יהיה לך ברירה, תצטרך לחזור להקב"ה, כבר חשבת שאתה יכול לסמוך על משהו, כבר תקוע לך בראש שבערב פסח יהודי זה שולח לך כסף, תחזור מהר להקב"ה, תלך לטלית שלך ותתבודד ותבקש מהקב"ה, אסור לסמוך על בשר ודם.

• אותו דבר יש לי כעת עם התלמוד תורה, הפסקתם להתפלל על זה, אתם חושבים שיש שטח גדול ויש רשיונות, בינתיים הכל תקוע, וחייבים את התפילות שלכם, אני רוצה להגיד לכם את האמת,

להוסיף כדי לקחת יהודי?

• ת. אני מבין שהשאלה נוגע אליך, שאתה גרפיקאי, ואנשים יכולים להשתמש ב AI לעשות גרפיקה, ואתה שואל, כמה הם צריכים להוסיף כדי לשלם לך, ולא לקחת בחינם מ-AI, אני חושב שזה דבר יפה שיקחו אותך...

• סיימנו עכשיו ללמוד ברבים בליקוטי מוהר"ן את תורה ה' בחלק א', וזה מעניין שר' נתן אמר שבהתחלה הוא לא הבין את מה שרבינו אומר, והיה מאוד קשה לו להבין את תורה זו, ומוהרא"ש אמר שזה מעניין כי סימן זה ספציפי לא כל כך קשה, התחלנו אתמול את תורה ו', יש שם את הסודות והכוונות של ריקוד 'הורה'.

ש. מה עושים כשאבא לא מרשה לבן שלו לנסוע לאומאן?

• ת. זה סיפור קשה מאוד, זה לא פשוט כשזה מגיע לאומאן, ר' נתן אמר, שכל אחד חייב לעשות את כל מה שאבא שלו מבקש ממנו, ולכבד אותו בכבוד הגדול ביותר, אבל כל זה עד שזה מגיע לענין של רבינו, ולכן הנסיעה לאומאן היא דבר לא פשוט, צריך הרבה להתפלל שגם האבא יזכה לנסוע, כי לצער את ההורים זה דבר מאוד נורא ומפחיד, אבל מצד שני, מה אנחנו מחפשים כאן בעולם, אנחנו חייבים תיקון אצל רבינו, ולכן העצה היא להתפלל להקב"ה שגם האבא יזכה לבוא לאומאן, שיהיה להורים רגש לרבינו, לסבא שלי הגה"ק מקארלסבורג היה רגש גדול לאומאן, עוד לפני שאני נסעתי, היה לו נכד שנסע

כל שנה, וסבא שלי שילם לו את כל ההוצאות, וביקש ממנו שיגיד תיקון הכללי בשבילו, הוא לא היה יכול לנסוע בעצמו, אבל היה לו רגש גדול לרבינו.

• רק מי שיש לו יראת שמים יכול להבין שיש כאן צדיק, בן אדם בלי יראת שמים צוחק מכל הנסיעה לאומאן, בכל השנה אתם שואלים אותי מה זה אמונת חכמים, והאם צריך לשאול כל דבר וכו', כל השנה יש לכם שאלות, אני יגיד לכם עכשיו מה זה אמונת חכמים, לקחת את הגוף שלכם ולנסוע לאומאן, זה נקרא אמונת חכמים, קח את הגוף ותזרוק את זה על הצדיק, שדיא לגודא, כפי שרבינו אומר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד', שגודא זה הצדיק, לזרוק את עצמינו על הצדיק, רבינו אמר לבוא על ראש השנה אז נגיע, לא משנה אם זה דרך מולדובה או רישא או בויבריק, אם נצטרך לעמוד בגבול עשר שעות או יום שלם, לאומאן אני נוסע, נכנסים אצלי מחשבות אולי השנה אני אהיה תקוע שלשה ימים בשדה התעופה כמו שהיה שנה שעברה עם היהודים מארץ ישראל שנשארו ברומניה, ואני אומר לעצמי, אף על פי כן, אני נוסע לרבינו, לא משנה מה יהיה איתי.

• אבא שלך אומר לך לא לנסוע לאומאן, כי אבא שלך עוזר לך הרבה בפרנסה, והוא רואה שמצד אחד אין לך לחם לאכול, ופתאום יש לך כרטיסים לך ולילדים שלך לאומאן, הוא לא מבין את זה, וזה מאוד קשה לו אחרי זה לעזור לך, גם אצלי היה כך, כשסבא שלי היה מבקש ממני לעזור לו לגייס כסף

אומר לי שצריך לעשות כאן מנין, מי מוכן להתנדב להישאר כאן, אתם לא צריכים לפחד שיגידו עליכם שאתם בחינת 'חסיד שנפל', אתם תגידו שאתם רוצים לעזור כאן לקריה... אבל האמת היא שתלכו לעשות מהר כרטיסים ותבואו לרבינו.

עבודה זרה דף לה.

אתמול הייתי צריך ללכת עם אחד מבני המשפחה לרופא, ולקחתי איתי גמרא, וישבו שם נשים, אז נכנסתי לחדר צדדי, והמתנתי שם, ובינתיים למדתי את הגמרא של היום, ונפל ברעיוני דבר יפה, אולי תסכימו לשמוע את המחשבות שלי, למדנו היום בתחילת הדף שר' יהושע שאל את ר' ישמעאל איך הוא לומד את הפסוק כי טובים דודין מיין, ואומרת הגמרא למה שאל אותו דווקא מפסוק זה, כי בתחילת הפסוק כתוב 'ישקני מנשיקות פיהו', שישגור את פיו ויחשוב לפני שהוא עונה, כשחכמים קבעו הלכה שלא לאכול פת עכור"ם, אל תתחיל לשאול על זה, שלא תתבטל כל התקנה, חשבתי שאותו דבר אפשר להגיד על הפסוק עצמו, יהודי מבקש מהקב"ה 'ישקני מנשיקות פיהו', רבש"ע תראה לי התקרבות, והדרך להגיע לזה היא רק כשסוגרים את הפה, ולא ממהרים לשאול שאלות, יש 'מיתת נשיקה', ויש 'חיים של נשיקה', סוגרים את הפה ומקבלים גזר שמים באהבה, בוודאי שנתפלל להקב"ה, אבל אף פעם לא נהיה עם טענות על הקב"ה, הרגשתי כל כך טוב כשחשבתי על הרעיון הזה, הרגשתי כזה קרבת אלוקים,

לצדקה, והייתי הולך לאסוף לו כסף, ואנשים צעקו עלי, סבא לך נוסע למירון כמה פעמים בשנה, ואנחנו צריכים לממן לו את זה, סבא שלי לא שלח אותי אף פעם לצרכיו, הוא היה עוזר לאנשים לחתן ילדים, היה עוזר לרבנים ותלמידי חכמים, אבל אנשים לא יכלו לסבול את זה שהוא מבקש כסף בזמן הזה שהוא טס למירון.

• האמת שיש לי נגיעה לשכנע אותך שתישאר כאן, כי זה נוגע לי בנפשי שישאר כאן מנין בקרית ברסלב, פשוט נהיה לי רע כשאני חושב על זה, שנה שעברה הצלחתי בקושי לגרד מנין מאנשים באיזור שהסכימו לבוא לכאן, מי כבר מסכים לבוא לכאן לראש השנה מעיר אחרת, רק מי שלא מוצא את עצמו בשום מקום, כל מיני תמהונים, היו כמה אברכים בודדים שגרים כאן ולא יכלו לצאת מהארץ כל אחד עם הסיפור שלו, ושאר האנשים הבאנו מכל מיני מקומות, וכשאתה אומר לי שאתה לא יכול לטוס, אני כל כך נהנה מזה, אתה מרוצה לקהל ותוכל להתפלל לפני העמוד, אני לא צריך כל מיני אנשים שברחו מקהילות אחרות, והם יעמדו כאן ויתקעו שופר, אבל חייבים כאן מנין, יש כאן מאות נשי אנשי שלומינו שצריכים לשמוע שופר, ולכן יש לי נגיעה להגיד לך להישאר כאן, אבל אני חייב להגיד לך את האמת, והאמת היא שצריך להגיע לרבינו לאומאן.

ש. למה צריך כאן מנין בראש השנה?

• ת. כי כך צריך להיות, אני יודע מה אני מרגיש כאן בלב, הלב שלי

עושה זה הכי טוב.

• לריח שמניך טובים, צריך להוציא ריח שמנים לאחרים, אפשר לשבת בחצר האחורית ולהיות דבוק אל הקב"ה בין העצים, אבל אפשר לצאת ולהפיץ ריח טוב, לחלק קונטרסים בקנטריס מסביב, יש אברכים שיודעים לגשת למגידי שיעור ולראשי ישיבה ולהביא להם קונטרסים וגליונות, כמובן שמתנהגים אליהם עם הרבה דרך ארץ, ואפשר להציל בזה ישיבה שלימה, אפשר לקחת טרמפ מגיד שיעור, ולהדליק שיעור, ואחרי זה הוא נכנס לשיעור, והוא אומר לתלמידים שלו שבדיוק חשב על רעיון וכו', והוא הציל ישיבה שלימה.

• הגמרא שאלה היום שאלה, והגמרא ענתה 'קשיא', אני מאוד אוהב את התשובה הזאת, הגמרא נשארת גמרא גם אם לא מבינים, גם אם יש קושיא עצומה, התנאים נשארים עם הסברות שלהם גם אם לא מבינים איך, וגם אם ממש קשה עליהם, הם נשארים צדיקים קדושים.

• אני ממהר וצריך ללכת, אבל אני לא הולך ממכם, אני הולך אליכם, כי אני צריך ללכת לילדים שלכם, בתלמוד תורה, כפי שרבינו מספר בחיי מוהר"ן [סימן פ"ה] שפעם היה יהודי שקיבל אורח בימי החנוכה, והבעל הבית היה צריך ללכת, ואמר לו אני צריך ללכת, אבל אני לא הולך ממך, אני הולך אליך, עי"ש.

וחשבתי לעצמי היה שווה כל ההתקרבות למוהר"ש, לשבת בחדר המתנה של רופא ולחשוב מהקב"ה.

• פעם חשבתי שירא שמים זה רק אחד שממש עושה עבודות קשות וסיגופים גדולים, היום אני יודע שירא שמים זה מי שאין לו שאלות על הקב"ה, אי אפשר לראות את זה בחוץ, אולי יש לו סוודר של אנשים שעובדים, אבל הוא יודע שהקב"ה לא עושה לו רע, הוא יודע שהקב"ה כולו טוב.

• בדיוק שאל אותי בחור על נושא זה, שהוא למד בשיחות הר"ן [שיחה רע"ט], שרבינו אמר לר' נתן: וכשכבר רע מאוד מתבטלים לגמרי, ושאל ר' נתן איך מבטלין, השיב לו רבינו, סוגרים את הפה ואת העיניים, שאל אותי בחור מה הכוונה, אתם לא מבינים בכלל מה השאלה כי למדתם כבר הרבה שנים את הספר 'אשר בנחל', פשוט שותקים, סוגרים את הפה ושותקים, חז"ל מספרים שהמלאכים ראו מה שקורה עם עשרה הרוגי מלכות, ואיך כלבים אוכלים את לשונו של ר' חוצפית המתורגמן המונח באשפה, וכל שאר הדברים הנוראים שעברו עשרה הרוגי מלכות, והם צעקו אל השי"ת, זו תורה וזו שכרה, אמר להם השי"ת, שתוק, כך עלתה לפני, סוגרים את הפה ואת העיניים, סוגרים את הפה הכוונה לשתוק ולא לשאול שאלות, ולסגור את העיניים הכוונה שלא רוצים להבין, לא רוצים להביט, מה שהקב"ה

שו"ת אחרי שיעור ליל שישי ממות מסעי תשפ"ה

גיס שילווה לך כסף לקניית בית, זה לא יפריע לך לארס את הבן שלך לפני גיל שלושים, גם אם הוא יגיד לך שאצלם נהוג להתארס בגיל ארבעים, תקשיב לו ותכבד אותו, ותעשה מה שצריך לעשות.

יש אברכים שלא מקבלים שום תמורה מהאחים והגיסים, ועדיין לא נוסעים לאומאן כי הגיס או האח זרק להם איזה מילה והם מפחדים, זה לא קשור בכלל לזה אם הם תומכים בו כלכלית או לא, זה תלוי רק בבן אדם עצמו, האברך צריך לדעת מה חשוב לו בחיים.

שמעתי פעם מחסיד ברסלב שאמר כך, הרי כל הזמן שואלים חסידי ברסלב מה עם כיבוד אב ואם, לאבא שלך מפריע שאתה נוסע לאומאן, לאבא שלך מפריע שאתה הולך להתפלל בהיכל הקודש, התשובה היא: לאבא שלי כואב גם כשיורד גשם, אני לא יכול לעצור את זה, לאבא שלי גם כואב כשיש שלג, אני לא יכול לעזור לו בזה, אני יודע שהכיבוד אב ואם שלי זה שאני הולך להתפלל שחרית מנחה וערבית עם מנין, ואת זה אני מקבל בהיכל הקודש, הכיבוד אב ואם שלי זה שאני יושב בבית עם אשתי ומדבר אליה בצורה יפה ומכבד אותה, ולא מסתובב ברחובות, וזה

מבקשים מהשואל שיעלה לשאול את השאלות, כל הציבור הגיע כאן לשיעור רק כי רוצים לשמוע את השאלות ותשובות אחרי השיעור, בינתיים אוכל גם לשתות משהו...

ש. אברך שרוצה לקנות דירה, והאחים והגיסים שלו מוכנים לתת לו או להלוות לו, אבל הוא מפחד לקחת מהם כסף כדי שלא יתחילו להגיד לו דעות על ההתקרבות לרבינו, הוא שואל מה לעשות?

ת. זו שאלה טובה, אתה שאלת את זה היום בבוקר אחרי השיעור גמרא, ואמרתי לך שתשאל את זה בלילה כי להרבה אברכים יש שאלה כעין זו, הדבר הזה שנקרא 'פחד מפני משפחה שתתערב', לא קשור בכלל אם המשפחה עוזרת לאברך כלכלית או לא, זה תלוי בטבע האדם, יש אנשים שאם האח שלו אומר לו אתה חייב לבוא אלי, אני צריך לדבר איתך בדחיפות על הנסיעה שלך לאומאן, אתה מכאיב לאבא וכו', הם לוקחים את זה בקלות, שמעתי מה אח שלי אמר לי ומה גיס שלי אמר לי, ואני גם צריך לעשות מה שטוב לנשמה שלי, כשאבא עוזר לבן שלו לקנות דירה, זה לא אמור להפריע לנסיעה לרבינו לראש השנה, ולכן כשמבקשים מאח או

לא מפסיק להתערב וכל הזמן אומר לו מה לעשות, אמרתי לו, תדע לך, שזה הבעיה שלך, כי אתה מתווכח איתו, אתה תגיד לו, אני כל כך מחכה שיגידו לי, הרי לחמי יש כל כך הרבה שכל ועצות, תגידו לי כל הזמן, תראה שתוך תקופה הוא יפסיק, חמיך רוצה ממך קצת הכנעה, אני מקווה שעניתי לכם, אם אתה רואה שהתשובה לא ענתה את השאלה, אז תשאל שוב.

ש. אברך שואל שהוא התקרב לרבינו, והוא קיבל כאן מצוות כיבוד אב ואם, והוא הולך עם ילדיו פעם בשבוע להוריו, ואמא שלו נותנת ממתקים ומתנות רק למי שקרוי על שם הצד שלה, ובילדים האחרים היא גוערת כל הזמן, הוא שואל מה לעשות?

• ת. זו שאלה כללית שלא קשורה דווקא בפרט הזה אם קרוי על שם משפחה שלה או לא, צריך לדעת שחייבים לעלות להורים ולבקר אותם, והולכים עם הילדים, ומלמדים את הילדים שאם סבא או סבתא גוערים עליהם, זה כלום, הם לא באמת מתכוונים לזה, הם מאוד אוהבים אותם, עבר עליהם שבוע קשה, לא להתחיל ח"ו מערכה עם ההורים, לא אומרים לאמא אם תצעקי על הבן שלי אני לא יביא אותו.

• מותר להורים להגיד ולהעיר ולחנך, ואומרים לילדים, שמותר לסבא להעיר להם, וכשאתם תהיו סבא וסבתא גם אתם תגידו לנכדים שלכם, בעולם הדמוקרטי הליברלי המקולקל של היום אסור להגיד כלום לילדים, המטפלים מזהירים את ההורים שצריך לדבר יפה

הכיבוד אב ואם שלי, אם מפריע לו שאני נוסע לאומאן, אני אתפלל להשי"ת שאבא שלי גם יתקרב, יש כאן בקהילה הרבה סיפורים יפים, הורים שהתקשרו למשטרה כשהבן שלהם נסע לאומאן, והיום עם הרבה תפילות ההורים בעצמם נוסעים לאומאן, הכל עם תפילה.

• כשאברך יכול להוציא מגיס או אח כסף כדי לקנות דירה, שיעשה הכל ויוציא מהם את הכסף כדי לקנות דירה, כי אני אומר תמיד כאן לאברכים, שזה דבר מאוד טפשי לשלם שכירות, זה לזרוק כסף לאשפה, זה מאוד טפשי, הדבר הנכון הוא לקנות בית, ולשלם שכירות לעצמך, ואם תשאל אותי שאין לך כסף לקנות בית, התשובה היא הרי אין לך כסף לשלם שכירות, אבל בכל חודש אתה מגרד כסף לשלם, אז תגרד יותר ותקנה בית, אתה גר בבית עשר שנים, ומשלם בנאמנות לבעל הבית שלש וחצי אלף דולר, ויום אחד אומר לך בעל הדירה, תעזוב את הבית אני צריך את זה לבת שלי, ואז אתה מתחיל לחפש דירות ורואה שזה עולה שש אלף דולר שכירות לחודש, הרי היית יכול לשלם משכנתא ולשלם את הבית מזמן, אם אתה יכול להוציא מההורים ומהאחים ומהגיסים כסף לדמי קדימה לקניית בית תעשה את זה, ואם הם אומרים לך שלא תיסע לאומאן, תחייך יפה ואל תתווכח, זה שהם מתערבים לכם בחיים לא קשור בכלל לזה שאתם נוסעים לאומאן.

• מתערבים בחיים של האברך רק כשהאברך מתחנך שיתערבו בחיים שלו, אברך בוכה ואומר לי שחמיו

הילדה, היא אמרה לי: אני סופרת עד שלש, אם את לא יורדת אני מגיעה אלייך ונותנת לך סטירה.

• מותר להורים להגיד, ומותר לסבא ולסבתא להגיד, ואם הם צעקו על הילדים, תעשו מה שאהרן הכהן עשה, הרי בשבת היארציט של אהרן הכהן, תגידו לילדים כמה סבא וסבתא אוהבים אותם, והיו קצת מתוחים ממשוהו אחר, וככה תגידו גם לסבא ולסבתא כמה הנכדים אוהבים אותם.

ש. ראש הישיבה כתב לפני שבוע במכתב, שאפשר לעשות הפצה על ידי שמחייכים יפה לאנשים, כמו האנשים שעובדים בסופר מרקט שמספיק שיחייכו לאנשים. האם הפצה הכוונה למצוא חן בעיני אנשים?

• ת. בתורה הקדושה כתוב, ואהבת את ד' אלוך, ואומרים על זה חז"ל הקדושים במסכת יומא, ואהבת את ד' אלוך, שיהא שם שמים מתאהב על ידך, כשוראים יהודי שמתנהג יפה, מדבר יפה לאנשים, אומר שלום יפה, ומחייך לאנשים, שואלים עליו, מי אביו, מי רבו שלמדו תורה, ועל ידי זה שם השם מתאהב על האנשים, זה לא המטרה שהאברך ימצא חן בעיני פלוני, אלא שישאלו מי הוא, מי הרבי שלו, מי הצדיק שלו, האם החיוך הזה מגיע מליקוטי מוהר"ן, אני גם רוצה להתנהג כך, אני גם רוצה ללמוד ליקוטי מוהר"ן.

• אני שמעתי המון המון לשון הרע נגד ברסלב לפני ההתקרבות, אבל התחלתי לפגוש חסידי ברסלב, וראיתי כמה הם נחמדים וחשובים, פגשתי עוד אחד ועוד אחד, והבנתי

לילדים, אומרים לילד אם אבא שלך מדבר בתקיפות תתגונן, ואומרים לאבא שאסור להגיד מילה אחת רעה לילד.

• היה סיפור עם אשה שהיו לה קצת קשיים עם הילדה, והאחיות אמרו לה שהיא חייבת ללכת למטפלת פלונית, והמטפלת אמרה לה, שאסור להרביץ לילדים, ואסור לצעוק על הילדים, וחייבים לדבר אליהם יפה, והאמא יצאה עם הבת שלה לרחוב, והילדה מצאה מחוץ לאיזה חנות כזה סוס שמכניסים שם דולר וזה מנגן, אני לא יודע אם האברכים כאן בקריה יודעים מדבר כזה, אתם אנשים מחוץ לישוב, והילדה הזאת עלתה על כזה סוס ולא מוכנה לרדת מזה, לאמא היתה פעם שיטה איך לצאת מזה, קודם מדברים יפה, ואם זה לא הולך מדברים קצת יותר בתקיפות, ואם זה לא הולך נותנים סטירה קטנה על היד והיא מגיעה יפה הביתה, אבל עכשיו המטפלת הזהירה אותה שמותר רק לדבר יפה, וזה לא עובד, הילדה לא מוכנה לרדת מהסוס, אז היא התקשרה למטפלת מה לעשות, אמרה לה המטפלת תדברי אליה יפה, תגיד לה סליחה וכו', תגיד לה את יכולה עוד לשבת קצת ואחרי זה תרדי, והאמא אומרת כבר ניסיתי הכל, ואני עומדת פה שעתיים, היא לא מוכנה לזוז, אמרה לה המטפלת תביאי את הילדה לטלפון, והמטפלת דיברה איתה כמה שניות, והילדה ירדה מהסוס והלכה הביתה, האמא היתה מאוד מרוגשת שהיא הגיעה למטפלת הנכונה... כשהגיעו הביתה שואלת האמא את הילדה, מה היא אמרה לך בטלפון, ענתה

במצב רוח טוב, כולם נכנסים למצב של שמחה, אותו דבר מלמד בכיתה שלו, המטרה היא לא למצוא חן בעיני פלוני, אלא לקרב את האנשים לרבינו, שיראו שרבינו גורם לנו לחיות חיים טובים. עוד שאלה אחת וזהו, כי נהיה מאוד מאוחר.

ש. אם צועקים על הילד ואחרי זה קולטים שזה היה טעות, האם זה נכון להגיד לילד סליחה הייתי בכעס וכדומה, או שההורים תמיד צודקים?

- ת. דבר ברור מאוד, שזה נכון להגיד לילד, עשיתי טעות, הייתי מאוד לחוץ מזה ואני מבקש ממך סליחה, זה ברור כשמש, מוהרא"ש כותב את זה, וזה לבד הוא חינוך גדול לילד, ללמוד להגיד סליחה ולהודות בטעות.
- ד' יעזור לנו שיהיה לנו שבת שמחה.

שיש כאן שקר, או שהלשון הרע שאמרו לי הם דיבורי שקר, או שהאנשים שאני פוגש סתם עובדים עלי כאילו הם נחמדים, אבל פגשתי עוד אברך ועוד אברך, כל החבורה של היכל הקדוש בויליאמסבורג התנהגו בדרך ארץ רב ויראת שמים, והבנתי שכל הלשון הרע שקר וכזב, ואז נסחפתי לרבינו.

- את השאלה הזאת אתה לא חייב לשאול על ראש הישיבה, אתה יכול לשאול את זה על רבינו, יודא דוד תביא לי 'שיחות הר"ן', רבינו אומר את זה בשיחה מ"ג, שמובא שכששואלין את המת מה שמו, הוא שוכח איך קוראים לו מרוב עצבות ומרה שחורה, ורבינו ממשיך ואומר: גם על ידי השמחה יכולים להחיות אדם אחר. אברך שעובד בסופר מרקט ומחייך לאנשים יש בידו להחיות עיר שלימה, יהודי שעובד במקווה ומחייך לאנשים ואומר להם יפה בוקר טוב עם השם שלהם, יש בידו להחיות עיר שלימה, כולם נהיים

***

לשמיעת השיעורים

קול ברסלב: 1212-444-9191

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו